THOMAS DE AQUINO
Frankreich (?), 2. Hälfte 13. Jh.
Quelle: http://manuscripta.at/?ID=26098
Copyright: Admont, Benediktinerstift

optineat uim legis. Quinto utrum usus legis humane propter dispensationem rationum immutari.

Ad quintum sic proceditur. Videtur quod lex humana nullo modo debeat mutari. Lex enim humana dicitur a lege naturali ut supra dictum est. Sed lex naturalis nullo modo videtur esse immutabilis. Ergo et lex humana dicitur immutabilis manere. Videtur quod sic. Sicut dictum est lex humana est quedam dictamen rationis quo dirigunt humani actus. Et sicut in duplici ratione est proprie quod lex humana iuste mutetur una quidem ex parte rationis. Alia uero ex parte hominum. Quia actus legis ponitur ex parte quidem rationis quia humane rationi iniquum esset ut quod datum ab initio ad publicam pueritiam. Vnde iudicium rationis speculatius quia quanto plures sunt quidam in publica peritiam inciderunt. Quia postmodum per posteriores magis publica peritia. Iniquum est iniquum publicis iam per quos intendunt iuuenire ad utile status hominum iniquitates oriri ex superiorum institutis instituerunt quidam in publica peritia multas obiacentia quia posteriores mutauerunt instituentes aliquid in paucioribus deficere possunt a publico utilitate ex parte uero hominum quia actus legis ponitur lex recte mutari potest propter mutationem additionum hominum quibus propriis diuisas communiationes diuisa expediunt sicut augustinus ex in libro de libero arbitrio. Quia si plus sit bene moratus iudicium iudicium quia utilitas diligentissimum cultos recte lex fertur in tali propter licentiam a carere magistratus. Propter res publica administrare porro si paulatim id plus depuratur hac uenale suffragium a regnum flagitiosis solatus quia immutat recte administrat tali plus potestas dandi honores a ad paucorum bonorum redit ar.

Ad sextum sic proceditur. Videtur quod lex humana quia ad melius occurit sic mutanda leges et humane et ad iuuente propter rationem humanam sicut alie artes. Et in alius artibus mutatur id quod prius tenebatur si ad melius occurit. Et idem et fiat in legibus humanis. Videtur quod sic. Sicut dictum est lex humana nititur recte mutari inquantum propter eius mutationem iniquitas habet aliquid. Et quia lex mutatio quia in se et quia detinent iniquis saltus. Et ad obiectum iniquitatis legum plurium ualet iniquitas sicut ea quia iniquitas sicut leuiora de se grauiora iudicant. Vnde quia mutatur lex diuinum iuris iniquitatem legis in tollit sicut legis et idem iniquitas mutatur lex humana in quantum ex ista parte derogatur. Et quidem intelligitur ut ex hac et maxime et eiusdem iustitia utilitas ex nouo statuto pueritia. Et ex eo quod et maxime iniquitas ex eo quod lex iniquitatem intuitu aut et obiectio et plurium nocuia. Vnde dicit a uirtuto quod iterum nouus instituendis dicit eiusdem utilitas ut recedat ab eo uiuere quod diu equum iusum est.

Adhuc sic proceditur. Videtur quod sicut non possit obtinere uim legis nec legem amouere. Lex est dictum a lege non a lege dicta ut ex dictis patet. Et sicut hominum non potest immutare legem non in lege dicta. Et ita nec legem humanam immutare potest. Videtur quod contra lex potestatem a recta a uoluntate legislatoris. Lex quidem dicta a uel a uoluntate lex a humana a uoluntate hominis recte regulata. Sicut a ratione a uoluntas hominis manifestatur in ratione agendis. Et ita manifestum hominum et diuinum quod operum multiplicium et ut omnium quod lex humana potest mutari lex a ratione et manifestat multorum motuum et diuersorum hominum. Vnde et a pactum maxime multiplicatos qui sicut nec efficiunt mutari potest lex a exponit et ad eam. Quia legis uirtute obtineat multitudinem per exteriores actus multiplicatos